

НОВИ САД - На данашњи дан 1924. године умро је чешки писац јеврејског порекла Франц Кафка. Пошто за живота готово и није објављивао своје радове био је до 1945. непознат. Главнину списа, укључујући писма и "Дневнике", издао је његов пријатељ Макс Брод, упркос Кафкине изричите инструкције да буду спаљени. Његово дело, највећим делом, је приказ апсолутне незаштићености појединца у савременом друштву, у ком је човек неретко суочен са потпуно невидљивим и непрепознатљивим силама и мотивима. Дела: романи "Процес", "Замак", "Америка", приповетке "Пресуда", "Преображај", "У кажњеничкој колонији", "Сеоски лекар", "Уметник у гладовању".

Данас је среда, 3. јун, 2026. године. До краја године има 213 дана.

1098 - После петомесечне опсаде у Првом крсташком рату, крсташи су заузели град Антиохију (данас Антакија на југу Турске).

1657 - Умро је енглески лекар Вилијам Харви, оснивач модерне физиологије, који је открио природу циркулације крви и срца као пумпе. Научно тумачење о раду срца и физиологији крвотока установио је експериментима на животињама.

1808 - Рођен је амерички државник Џеферсон Дејвис, председник Конфедерације Држава Америке (11 јужних држава САД) током грађанског рата од 1861. до 1865. Као сенатор Мисисипија од 1847. до 1851. и министар рата од 1853. до 1857. подржавао је традиционални поредак (робовласништво) у јужним државама, као и посебност појединих држава чланица у односу на централну власт САД. После пораза Конфедерације у грађанском рату ухапшен је, али је 1867. пуштен из затвора без суђења.

1875 - Умро је француски композитор Жорж Бизе, аутор опере "Кармен", ремек дела

француског музичког реализма, један од најоригиналнијих и најсугестивнијих оперских композитора. Остала дела: опера "Ловци бисера", сценска музика за "Арлезијанку" Алфонса Додеа, "Симфонија у С-дуру".

1886 - Рођен је српски социјалиста и публициста Коста Новаковић, један од првака Српске социјалдемократске партије, који је на оснивачком конгресу Комунистичке партије Југославије 1919. изабран за члана Извршног одбора Централног партијског већа. Између два светска рата уређивао је више партијских листова, биран је у Централни комитет и био делегат КПЈ на Четвртом и Шестом конгресу Коминтерне. Због револуционарне делатности 1924. осуђен је на шест месеци, а 1926. на пет година робије. Из затвора је побегао 1927. и емигрирао у Совјетски Савез, где је 1937. ухапшен у стаљинистичким чисткама и ликвидирао, претпоставља се 1938.

1896 - У Москви је потписан уговор Русије и Кине о ненападању у следећих 15 година, а Кина је одобрила Русији да користи железницу у северној Манџурији.

1899 - Умро је аустријски композитор, виолиниста и диригент Јохан Штраус Млађи, творац бечке оперете. Композовао је и валцере, полке, мазурке, маршеве. Са својим забавним оркестром наступао је широм света, укључујући Београд. Штраус је показивао интересовање за српску музичку баштину и по српским мотивима је написао оперету "Јабука" чијим концертним извођењем је велики композитор 1894. у Бечу обележио пола века уметничког рада. Дела: оперете "Слепи миш", "Циганин барон", "Ноћ у Венецији", "Јабука", валцери "На лепом плавом Дунаву", "Приче из бечке шуме", "Бечка крв", "Беч, жене и песме".

1906 - Рођена је француска певачица и играчица афроамеричког порекла Жозефина Бекер, која се у Другом светском рату укључила у покрет отпора против немачких нациста, за шта је одликована највишим француским орденима. Светску славу стекла је после 1925, кад је почела да наступа у париским кабареима "Фоли Бержер" и "Казино д Пари". Певала је шансоне, обогативши те типично француске песме елементима џеза. Као истакнути борац против расизма, с чијом се нељудскошћу суочила у раној младости, усвојила је мноштво сирочади, различитих раса.

1917 - Проглашена је "независност" Албаније под италијанском заштитом. Албанија је претходно установљена као држава након Балканских ратова, први пут у историји, највише под утицајем Аустро-Угарске, да Србији не би био дозвољен излаз на море.

1926 - Рођен је амерички писац Ален Гинзберг, један од духовних предводника "бит" генерације. Више пута је хапшен током антиратних демонстрација. Његова збирка поезије "Урлик и друге песме", објављена 1956, сматра се најзначајнијим поетским делом бит покрета педесетих година 20. века. Остала дела: "Кадиш", "Празно огледало", "Индијски дневници", "Сендвичи стварности", "Планетарне вести", "Пад Америке".

1937 - Војвода од Виндзора, бивши британски краљ Едвард VIII, у Француској се венчао са, претходно два пута разведеном, Американком Волис Симпсон, због које је абдицирао у децембру 1936.

1940 - Окончана је евакуација савезничких снага из Француске у Другом светском рату, које нису биле у стању да се одупру немачким трупама. У операцији названој "Динамо", из луке Денкерк бродовима је евакуисано више од 337.000 британских, француских и белгијских војника.

1963 - Умро је римски папа италијанског порекла Јован XXIII поглавар римокатоличке цркве од 1958, вођа реформаторске црквене струје. Сазвао је 1962. Други екуменски концил (сабор) када су наговештене далекосежне реформе унутар римокатоличке цркве, које су доцније и спроведене.

1965 - Амерички астронаут Едвард Вајт изашао је из свемирског брода "Џемини 4" који је кружио око Земље и тако постао први Американац који је "шетао" космосом, три и по месеца после руског космонаута Алексеја Леонова.

1968 - У Београду су се немири започети претходне вечери претворили у масовне студентске демонстрације, највеће у социјалистичкој Југославији од Другог светског рата. Демонстрације на трагу великих студентских протеста одржаваних тада широм Европе, на улицама Београда растурене су силом, а затим су настављене унутар универзитетских зграда, највише на Филозофском факултету (Капетан Мишино здање). Седмог дана протеста председник Јосип Броз Тито обратио се јавности подржавши, декларативно, већину студентских захтева, што је за последицу имало престанак немира. У наредном периоду неколицина наставника Филозофског факултета, који су окарактерисани као инспиратори, одстрањени су из наставе.

1973 - Совјетски суперсонични авион "Тупољев 144" срушио се у близини Париза током париске ваздухопловне изложбе, усмртивши свих шест чланова посаде и седам француских сељака.

1976 - Бивши председник Боливије Хуан Хосе Торес пронађен је убијен у Аргентини.

1989 - Умро је ирански верски вођа ајатолах Рухолах Хомеини, који се 1979, после збацивања шаха (цара) Мохамеда Резе Пахлавија, вратио у Иран из избеглиштва и преузео власт. Успоставио је неку врсту теократске аутократије. Прокламовао је идеју извоза исламске револуције, што је довело до подршке разним оружаним групацијама широм света, па и терористима.

1995 - Министри одбране земаља НАТО донели су одлуку о стварању Снага за брзо реаговање у БиХ.

1997 - Вођа Социјалистичке партије Лионел Жоспен постао је председник владе Француске после убедљиве победе левице на парламентарним изборима.

1998 - Приликом излетања са колосека путничког воза у у близини Еседеа, 60 километара североисточно од Хановера, Немачка, пошто је супер-брзи воз Интерсити-експрес (ICE) налетео на аутомобил при брзини од око 200 километара на час, погинула је 101 особа, а око стотину је повређено.

1999 - Председник Савезне Републике Југославије Слободан Милошевић прихватио је мировни предлог који су у Београд донели међународни посредници Марти Ахтисари и Виктор Черномирдин. Одмах потом Скупштина Србије је на ванредној седници усвојила Документ за постизање мира, односно план САД, Европске уније и Русије о доласку међународних снага, под мандатом Уједињених нација, на Косово и Метохију. Прихватање овог документа било је предуслов да се прекине агресија НАТО на СРЈ.

1999 - Сазвано је заседање нове скупштине Нигерије, чиме је после више од 15 година окончана владавина војним декретима у најмногољуднијој афричкој земљи.

2005 - Умро је шпански политичар Јон Идигорас, оснивач и историјски лидер баскијске партије Хери Батасуна.

2006 - Погинуло је 28 особа, а 68 је рањено у експлозији аутомобила-бомбе на главној пијаци у Басри, на југу Ирака.

2006 - Скупштина Црне Горе усвојила је Одлуку о проглашењу независности Републике Црне Горе, према којој је она независна држава са пуним међународно правним субјективитетом.

2009 - Организација америчких држава (ОАД) је на скупштини у Хондурасу једногласно укинула суспензију Кубе из 1962. после 47 година. Ову регионалну организацију сачињавају 34 државе америчког континента. Куба је, међутим, више пута истицала да нема интереса да се врати у организацију која је инструмент политике САД.

2009 - Умрла је америчка певачица Коко Тејлор, позната "краљица блуза". Црнопута певачица, чији је карактеристичан рески глас инспирисао многе, попут Џенис Џоплин и Бони Рајат, рођена је у Мемфису као Кора Волтон. Њен први велики хит "Ванг Данг Доодле" из 1967. продат је у више од милион примерака. Добитница је бројних признања, међу којима је и један Греми (1984).

2016 - Умро је Мухамед Али, изворно Касијус Клеј, бивши боксерски првак света у тешкој категорији. Боксом се активно бавио три деценије а каријеру је завршио рекордним скором од 56 победа, од чега 37 нокаута и пет пораза. Био је први којем је успело да у три наврата освоји титулу шампиона света у тешкој категорији. Због одбијања регрутације током рата у Вијетнаму, одузета му је титула и три године је био онемогућен да се такмичи. Био је познати друштвени активиста и борац за права Афроамериканаца.

2017 - У терористичком нападу у Лондону 11 особа је погинуло а 48 је повређено.

Тројица нападача, мотивисани исламским екстремизмом, налетели су комбијем на пролазнике на Лондонском мосту, да би напад наставили хладним оружјем.

- Данас је хришћански празник Свети цар Константин и царица Јелена. Цар Константин I Велики, Миланским едиктом 313. допустио је хришћанима слободу исповедања вере. Пресудно је помогао Цркви и на Првом васељенском сабору у Никеји 325. у борби против аријанизма. Град Ниш овај празник обележава као градску славу.

(Танјуг)